
Lipnik, st. 5, gm. Kańczuga, woj. podkarpackie, AZP 104-79/155

Informator Archeologiczny : badania 33, 65-66

1999

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Muzeum Archeologicznym w Krakowie.

Wyniki badań zostaną opublikowane w „Via Archaeologica”, „Materiałach z badań wykopaliskowych na trasie autostrady A4 w Małopolsce”.

Badania będą kontynuowane.

KURÓW, st. 1, gm. Wieluń, woj. łódzkie, AZP 77-42/1

- grodzisko kultury łużyckiej z V okresu epoki brązu
- ślady osadnictwa wczesnośredniowiecznego

Badania prowadził mgr Radosław Janiak. Finansował Uniwersytet Łódzki. Trzeci sezon badań.

Grodzisko położone jest 4 km na zachód od wsi. Zlokalizowane zostało na piaszczystym wyniesieniu, które od północy wyodrębnia dolina zmeliorowanej obecnie rzeki Pysznej. Z pozostałych trzech stron otoczone jest obniżeniem terenu, niegdyś zabagnionym. Obiekt zajmuje powierzchnię około 25 ha.

Prowadzone w 1999 roku prace wykopaliskowe koncentrowały się we wschodniej części obiektu. Wykop o wymiarach 22,5 x 2 m zlokalizowano tak, aby rozpoznać nawarstwienia wału obronnego oraz przylegającego do niego fragmentu majdanu.

W trakcie badań udało się stwierdzić, że również w tej części umocnień, podobnie zresztą jak w części południowo-zachodniej, funkcjonowały fortyfikacje wzniesione w konstrukcji drewniano-ziemnej. Dodać jednak należy, iż ze względu na znaczne zniszczenie wału obronnego poniższe ustalenia dotyczą tylko partii przyziemia. Licowanie od strony przedpoła tworzyła konstrukcja szalunkowa, której drewniane belki ułożono równoległe do linii przebiegu wału, a od strony przedpoła zabezpieczone były pionowo ustawionymi słupami. Zewnętrzna ściana licująca spoczywała na kamiennej stopie fundamentowej szerokości około 1 metra. Ścianę licującą od strony majdanu tworzyła konstrukcja plecionkowa. Odległość między licowaniem fortyfikacji wynosiła około 5 metrów. Jądro wału tworzyły warstwy próchnicy zebranej zapewne z najbliższego otoczenia oraz żółtego piasku.

Na majdanie, u podstawy wału odkryto nowożytnie wkopy, będące prawdopodobnie relikami nowożytnych rowów melioracyjnych, biegnących wzdłuż linii przebiegu umocnień. Spowodowały one zniszczenie zarówno warstw destrukcyjnych wału obronnego, jak również nawarstwień fragmentu majdanu przylegającego do wału.

Odkryty w wykopie materiał ceramiczny podgrupy kępińskiej grupy górnośląsko-małopolskiej kultury łużyckiej datować należy na późną epokę brązu. W trakcie badań pozyskano także trzy zabytki krzemienne.

Badania będą kontynuowane.

LIPNIK, st. 5, gm. Kańczuga, woj. podkarpackie, AZP 104-79/155

- osada kultury trzcinieckiej i z wczesnej fazy kultury łużyckiej
- cmentarzysko grupy tarnobrzesckiej kultury łużyckiej

Ratownicze badania archeologiczne, przeprowadzone w sierpniu przez dr. Wojciecha Blajera (autor sprawozdania, Instytut Archeologii Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, Towarzystwo Przyjaciół Nauk w Przemyślu). Finansowane przez WKZ woj. podkarpackiego z/s w Przemyślu, Uniwersytet Jagielloński w Krakowie. Drugi sezon badań. Przebadano powierzchnię 332 m².

Pozostałości grobów występowały tuż pod warstwą ziemi ornej, w północnej części stanowiska na głębokości około 25-30 cm, w części południowej na głębokości 50-60 cm, w jasnoszarym podglebiu lub żółtawym, gliniasto-lessowym calcu. Wyeksplorowano 59 obiektów uznanych za ciało-palne groby popielnicowe i 1 grób ciało-palny bezpopielnicowy. W około 1/2 przypadków zachowała się połowa bądź większa część popielnicy. Interpretacja innych obiektów – co najmniej 9 skupisk

ceramiki, niekiedy zawierających duże fragmenty naczyń, ale bez śladów kości – nie jest oczywista. Prawdopodobnie są to resztki zniszczonych grobów popielnicowych lub tzw. grobów symbolicznych. Brak przesłanek, by można było twierdzić, że są to trudne do rozpoznania groby szkieletowe. Ponadto odkryto zasypiska 2 jam trapezowatych (z których jedna została wyeksplorowana tylko częściowo), niewielką jamę o regularnym zarysie (dół postłupowy?) i 4 zwarte skupiska polepy z odciskami konstrukcyjnymi. Należy je zapewne wiązać z istniejącą tu przed założeniem cmentarzyska osadą kultury trzcinieckiej lub z wczesnej fazy kultury łużyckiej. Zaobserwowano sytuację, gdy jedna z popielnic znajdowała się nad zasypiskiem trapezowatej jamy.

Większość naczyń ceramicznych, zachowanych całkowicie lub w ułamkach, reprezentuje formy znane z poprzedniego sezonu badań. Są to gładkościenne garnki esowate, wazy dwustożkowate o zaokrąglonym załomie i lekko wyodrębnionej szyjce, misy oraz czerpaki. Po raz pierwszy w środowisku grupy tarnobrzeskiej odkryto fragmenty dużych mis na czterech nóżkach. Należy zwrócić uwagę na obecność form mających niewątpliwie obce powiązania: fragment dużej dwustożkowatej wazy o karbowanym załomie, typowej dla grupy śląskiej kultury łużyckiej z III okresu epoki brązu, owalny płaski guz pochodzący z górnej nasady ucha czerpaka lub czarki, mający nawiązania w kulturze Noua, i dwa naczynia guzowate wykonane w stylu kultury Gava. Bardzo istotne jest odkrycie – po raz pierwszy w kontekście wczesnej fazy grupy tarnobrzeskiej – 2 zdobionych bransolet typu Sieniawa, datowanych HaA1, tj. na 2. połowę III okresu epoki brązu. Drobne przedmioty brązowe lub ich ułamki (co najmniej 9) znalezionych zostało w 6 innych grobach. W 3 grobach stwierdzono obecność niewielkich przedmiotów żelaznych, w tym szpili. Luźno w ziemi ornej wystąpiła zdobiona brązowa bransoleta (III-IV okres epoki brązu), ułamek sierpa z guzkiem i kamienny wisiołek z przewierconym otworkiem.

Wyniki badań z 1999 roku potwierdziły wcześniejsze przypuszczenie, iż na cmentarzysku reprezentowane są groby z wszystkich 3 faz rozwojowych grupy tarnobrzeskiej. Bardzo interesująca jest obecność zabytków ceramicznych dowodzących istnienia wielokierunkowych dalekosiężnych powiązań. Na podstawie zarejestrowanych na powierzchni resztek grobów oraz wykopów sondażowych można stwierdzić, że cmentarzysko zajmuje obszar co najmniej 60 x 50 m.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Instytucie Archeologii Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie.

Wyniki badań zostaną opublikowane w „Roczniku Przemyskim” oraz „Materiałach i Sprawozdaniach Rzeszowskiego Ośrodka Archeologicznego”.

Badania będą kontynuowane.

LUTOMIERSK KOZIÓWKI, st. 3 d, gm. Lutomiersk, woj. łódzkie, AZP 66-49/31

- osada kultury łużyckiej z IV/V okresu epoki brązu

Weryfikacyjno-ratownicze badania archeologiczne, przeprowadzone w lipcu przez mgr. Pawła Zawilskiego (autor sprawozdania, Instytut Archeologii Uniwersytetu Łódzkiego). Finansowane przez Archeograf. Pierwszy sezon badań. Przebadano powierzchnię 100 m².

Stanowisko znajduje się na północnym stoku wydmy wnikażącej w dolinę rzek Neru i Wrzącej. Przyczyną podjęcia badań było wybieranie piasku, które prowadzone jest na obszarze o powierzchni około 10 arów. W profilach wybierzysk piasku odnotowano obecność warstwy kulturowej o miąższości do 40 cm oraz 14 obiektów. Zdołano wyeksplorować 12 jam. Obiekty zachowały się bez stropowych oraz częściowo bocznych partii wypełnisk. Relikty jam interpretowane są jako pozostałości jam gospodarczych.

W jednym przypadku odnotowano palenisko z jednowarstwowym kamiennym brukiem. Zawartość jam stanowiły przede wszystkim ułamki ceramiki, w których podstawową kategorią były na-